

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Історія зарубіжної літератури
ПРОГРАМА
Навчальної дисципліни
Підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»
Спеціальності 6.020303 «Філологія»

Київ-2014

Розробники програми:

Доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови Глінка Наталія Вікторівна,

Викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови Прокойченко Анастасія Володимирівна.

Програму затверджено на засіданні кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови.

Протокол від « 09 » квітня 2014 року № 10

Завідувач кафедри:

д.філол.н., проф. Іщенко Н.Г.

Рецензенти:

к. філол.н., доц. Космацька Н.В.

Вступ

Програму навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР «Бакалавр» по спеціальності «Філологія».

Навчальна дисципліна належить до циклу природничо-наукової підготовки.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Історія зарубіжної літератури» пов'язана на першому етапі з вивченням таких навчальних дисциплін, як: Вступ до мовознавства, Історія іноземної мови, Вступ до наукових досліджень, Історія філософських вчень, а також з подальшим опануванням таких дисциплін, як: Історія української та європейської культури, Історія української літератури, Основний курс іноземної мови, Практичний курс перекладу.

Предметом навчальної дисципліни є літературна спадщина Західної Європи та США.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни є система набутих студентами компетентностей при ознайомленні з еволюцією літератури як духовної практики та розкритті своєрідної традиції західноєвропейської літератури.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- скласти уявлення про художню своєрідність західноєвропейської літератури та умови її формування і розвитку;
- ознайомитись з провідними явищами західноєвропейської літератури, творами видатних її представників;
- сформувати початкові навички літературознавчого аналізу та витлумачення художнього тексту;
- засвоїти основні теоретичні поняття, терміни, необхідні для розуміння літератури і культури в цілому;
- на матеріалі курсу забезпечити основу для розуміння багатовікового культурного процесу, визначити коло конфліктів та художніх персонажів, що складають арсенал «вічних», або «світових» тем і образів;

- опанувати навички роботи з науковою літературою, учбовими посібниками, словниками-довідниками.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Студент повинен знати:

- основні риси західноєвропейської літератури як складової культурного процесу;
- часові та просторові виміри, основні періоди розвитку західноєвропейської цивілізації;
- особливості міфомислення, розуміти зв'язок між міфом, міфологією та літературою;
- наукові теорії визначних вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо західноєвропейської літературної спадщини.

Студент повинен вміти:

- визначати особливості західноєвропейської літератури як культурного явища;
- виявляти естетичну еволюцію в межах літературного процесу від античності до сьогодення.

Студент повинен мати досвід:

- розкривати проблематику художніх творів;
- здійснювати зіставний аналіз літературно-художніх явищ.

2. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 270 годин /7,5 кредитів ECTS.

Навчальна дисципліна містить кредитні модулі:

- 1) «Історія зарубіжної літератури» (Антична література);
- 2) «Історія зарубіжної літератури» (Література Середньовіччя та Відродження);
- 3) «Історія зарубіжної літератури» (Література XVII-XVIII століття);

4) «Історія зарубіжної літератури» (Література XIX століття);

5) «Історія зарубіжної літератури» (Література XX століття).

Розподіл годин за видами роботи

Форма навчання	Семестри	Всього кредитів / годин	Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
			Лекції	Семінарські заняття	СРС	
Денна	1, 2, 3, 4, 5	7,5 / 270	90	90	90	залік, залік, диф. залік, диф. залік, диф. залік.
Заочна	1, 2, 3, 4, 5	7,5 / 270	20	12	238	залік, залік, диф. залік, диф. залік, диф. залік.

3. Зміст навчальної дисципліни

Кредитний модуль 1.

Змістовий модуль 1: Давньогрецька література.

Розділ 1: Архаїчний період давньогрецької літератури.

Тема 1.1: Антична література як феномен світової культури. Грецька міфологія. Еволюція міфологічних уявлень. Культурне спрямування олімпійської міфології. (Міфотворчість. Міфи про богів старшого і молодшого поколінь. Троянський і фіванський цикли міфів, міфи про аргонавтів. Легенди про героїв).

Тема 1.2: Давньогрецький епос. Гомер. Гомерівське питання. Міфологічна основа поем. Художні особливості «Іліади» та «Одіссеї». Історичне значення поем Гомера. Від Гомера до Гесіода та пародій на героїчний епос.

Тема 1.3: Давньогрецька лірика, її головні жанри – елегія, ямб і мелос. Їхні особливості, представники.

Розділ 2: Класичний період давньогрецької літератури.

Тема 2.1: Джерела давньогрецької трагедії. Античний театр, його складові, гра акторів. «Батько трагедії» Есхіл, його творчість. Ідейно-художні особливості трилогії «Орестея», трагедій «Прометей закутий», «Перси».

Тема 2.2: Софокл - поет розвитку афінської демократії. Проблеми і особливості трагедій «Цар Едіп», «Антигона».

Евріпід. Його новаторство у трагедіях «Медея», «Іпполіт», «Алкеста».

Тема 2.3: Походження і характерні ознаки давньої аттичної комедії. Арістофан і його творчість. Комедії «Мир», «Вершники», «Хмари», «Жаби». Нова аттична комедія, її ознаки. Менандр і його комедія «Відлюдник», її особливості.

Тема 2.4: Давньогрецька проза: історіографічна, ораторська, філософська.

Розділ 3: Елліністичний та римський періоди давньогрецької літератури.

Тема 3.1: Александрійська лірика (Каллімах, Феокрит). Філософські вчення епохи еллінізму.

Тема 3.2: Творчість Плутарха і Лукіана Поява жанру – роману. Роман Лонга «Дафніс і Хлоя».

Змістовий модуль 2: Римська література.

Розділ 4: Давньоримська література

Тема 4.1: Римська література періоду республіки. Рання римська література. Творчість Плавта, його комедії «Псевдол», «Хвальковитий воїн», «Скарб». Відмінність комедій Теренція («Брати», «Свекруха»), їхні особливості.

Література епохи громадянських воєн. Школа неотериків (Катулл). Філософська поема Лукреція Кара «Про природу речей», її завдання. особливості.

Тема 4.2: Римська література доби Імперії («Вік Августа»). Діяльність Мецената. Творчість Вергілія. Поєми «Буколіки» та «Георгіки», причини створення, особливості. Ідейно-художні завдання «Енеїди», особливості художніх прийомів Вергілія.

Тема 4.3: Художні особливості лірики Овідія Назона, його «Метаморфози», любовна лірика. Творчість Горація, особливості його лірики. Римська література пізньої Імперії.

Кредитний модуль 2.

Змістовий модуль 1. Середньовічна література

Тема 1.1: Культурна атмосфера європейського Середньовіччя. Періодизація. Ранній період. Латиномовні літературні пам'ятки. Кельтський і скандинавський епоси. Героїчні та міфологічні пісні «Старшої Едди». Поезія скельдів. Англосаксонський епос «Беовульф».

Тема 1.2: Героїчний епос народів Західної Європи: «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Пісня про Нібелунгів».

Тема 1.3: Лицарська література.

Провансальська лірика, трубадури і трувери. Лицарський роман. Цикл романів про Трістана та Ізольду. Алегоричний «Роман про троянду», «Артурівський» цикл романів.

Тема 1.4: Література XII-XIII ст. Міська література. Фабльо і шванки. «Роман про Лиса». Середньовічна драматургія.

Тема 1.5: Перехід до епохи Відродження.

Творчість Данте Аліг'єрі, «останнього поета Середньовіччя і першого поета нових часів». Рання творчість, «солодкий новий стиль». «Нове життя»: особливості форми та змісту. «Божественна комедія»: реалістичні елементи, структура, символіка чисел, кольорів, образи.

Змістовий модуль 2: Література доби Відродження.

Тема 2.1: Історичні мотиви появи Відродження, особливості, світогляд та ідейно-художні принципи гуманістів, їхня боротьба за створення нового мистецтва. Відродження в Італії. Творчість Франческо Петрарки, становлення сонетного жанру. Джованні Боккаччо як представник італ. Відродження. «Декамерон», його жанрові особливості.

Тема 2.2: Відродження у Франції, його етапи. Творчість Маргарити Наварської, Бонавентури Депер'є, Клемана Маро.

Творчість Франсуа Рабле і його роман «Гаргантюа і Пантагрюель» як зразок боротьби за гуманістичні ідеали, проти схоластики і застарілої моралі та принципів феодального суспільства.

Тема 2.3: Відродження в Англії.

Томас Мор і його «Утопія». Крістофер Марло та інші драматурги – попередники Шекспіра.

Три етапи творчості Шекспіра, «шекспірівське питання».

Тема 2.4: Відродження в Іспанії, його особливості.

Іспанський лицарський роман, шахрайський роман, інші жанри.

Творчість Мігеля Сервантеса і його «Дон Кіхот» як роман нового типу. Складність образів Дон Кіхота і Санчо Панси. Значення вставних новел у романі.

Кредитний модуль 3.

Змістовий модуль 1: Література XVII століття

Тема 1.1: Класицизм – стиль епохи абсолютизму.

«Мистецтво поетичне» Нікола Буало, нові літературні жанри, відновлення класичних зразків.

Тема 1.2: Французька класицистична трагедія та її найблисучіші представники – П'єр Корнель і Жан Расін.

Творчість Джона Мільтона у контексті європейського класицизму.

Змістовий модуль 2: Література XVIII століття

Тема 2.1: Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї. Особливості просвітницької літератури, її жанри.

Просвітництво в Англії та його специфіка. Раннє Просвітництво. Творчість Д. Дефо і Дж. Свіфта. Просвітницькі ідеали та сатира в їхній творчості.

Тема 2.2: Англійський роман виховання: «Комічні епопеї» Генрі Філдінга, своєрідність структури і змісту романів Стерна.

Тема 2.3: Просвітництво у Франції.

Творчість Вольтера, (поема «Орлеанська діва», філософські повісті «Кандід», «Простак»).

Дені Дідро та енциклопедисти. Антиклерикальний роман «Черниця».

Тема 2.4: Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі. Творчість Ж.-Ж. Руссо. Р.Бернс – видатний шотландський народний поет.

Тема 2.5: Класицистична та просвітницька комедія. Порівняльний аналіз. Творчість Мольєра. Народність його комедій «Тартюф», «Дон Жуан», «Скупий», «Міщанин-шляхтич». Бомарше і його трилогія про Фігаро.

Тема 2.6: Просвітництво в Німеччині: особливості історичного розвитку цієї країни. «Буря і натиск» як свідчення невдоволених молодих сил. Просвітительські ідеї Г.Лессінга і його драма «Емілія Галотті». Творчість Шіллера, його гуманістичні ідеали. Штюрмерські драми «Розбійники» і «Підступність та кохання». Лірика, балади поета.

Тема 2.7: І.В.Гете – вершина німецького Просвітництва. Значення роману «Страждання юного Вертера». Драма «Фауст», композиція, цілісність ідеї. Образи Фауста і Мефістофеля. Лірика і балади Гете.

Кредитний модуль 4.

Змістовий модуль 1: Література Романтизму.

Тема 1.1: Романтизм як художня система: передумови виникнення, система жанрів, особливості творчої філософії та поетики.

Німецький Романтизм. Періодизація. Діяльність Ієнського та Гейдельберзького гуртків. Творчість Новаліса і Г. Гельдерліна.

Тема 1.2: Німецький романтизм і проза Е.Т.А. Гофмана. Поетична творчість Г. Гейне.

Тема 1.3: Романтизм в Англії. Романтична поезія В. Блейка. Творчість «озерників», історичний роман В.Скотта.

Тема 1.4: Творчість Дж. Байрона, П.Б.Шеллі.

Тема 1.5: Особливості французького романтизму. Поезія Він'ї, Нерваля, Ламартіна. Особливості історичного романтизму В. Гюго і Ж. Санд.

Тема 1.6: Романтизм в США. Періодизація. Ранній романтизм в США. Творчість Г. Лонгфелло, В. Ірвінга, Дж. Ф. Купера. Жанрове новаторство

творчості Е.А. По. Новелістика Н. Готторна. Поезія В. Вітмена. Особливості збірки «Листя трави».

Змістовий модуль 2: Становлення Реалізму як літературного методу.

Тема 2.1: Реалізм у Франції першої половини ХІХ століття.

Романтизм і реалізм у прозі Стендаля. Психологізм, новий герой, особливість оповіді.

Творчість О. Бальзака. Задум «Людської комедії», проблема героя.

Тема 2.2: Реалізм в Англії першої половини ХІХ століття.

Творчість Ч.Діккенса. Людина і суспільство в романах Ч. Діккенса. Моральна тематика романів Діккенса.

Романтичні тенденції в творчості сестер Бронте. Творчість В. Теккерея. «Ярмарок суєти: роман без героя».

Тема 2.3: Реалізм II половини ХІХ століття.

Творчість Джордж Еліот і еволюція англійського роману II половини ХІХ століття. Уессекський цикл романів Т. Гарді.

Кредитний модуль 5.

Змістовий модуль 1: Література натуралізму другої половини ХІХ століття.

Тема 1.1: Творчість Г. Флобера і французький реалізм II половини ХІХ століття.

Творчість Гі де Мопассана: новаторство реалістичної новели і роману.

Тема 1.2: Е. Золя. Закони «експериментального роману».

Тема 1.3: Становлення реалізму в США. Творчість М. Твена і Т. Драйзера.

Змістовий модуль 2: Модерністські течії в європейській літературі II половини ХІХ століття.

Тема 2.1: Модернізм у Великій Британії.

Естетизм в Англії. Прерафаеліти і творчість О. Вайльда. Філософсько-психологічний роман О. Вайльда «Портрет Доріана Грея».

Англійський неоромантизм. Творчість Р.Л. Стівенсона, Р. Кіплінга і Дж. Конрада. Соціальна фантастика Г. Веллса.

Тема 2.2: Нова драматургія: символістська драма М. Метерлінка, театральна революція Г. Ібсена та Дж.Б. Шоу.

Змістовий модуль 3: Європейський модернізм ХХ століття.

Тема 3.1: Інтелектуальна проза ХХ століття.

М. Пруст, епопея «У пошуках втраченого часу»; творчість Т. Манна.

Тема 3.2: Новаторство прози Дж. Джойса. Психологічний модернізм В. Вулф.

Тема 3.3: Міфотворчість у літературі ХХ століття. Міфологізм «Улісса». Віталізм у творчості Д.Г. Лоуренса.

Франц Кафка як міфотворець. «Перевтілення»: метафоризм людської душі.

Тема 3.4: Імпресіонізм і символізм у французькій поезії. Творчість Ш. Бодлера, П. Верлена, Ст. Малларме, А. Рембо.

Модерністська поезія 1-ї половини ХХ століття. Творчість Єйтса та Т.- С. Еліота. Образ міста у творах Г. Аполлінера. Австрійська школа поетів: творчість Е.М. Рільке; народно - поетична образність Ф. Гарсія Лорки.

Тема 3.5: Література США 1 пол. ХХ ст.

Література «втраченого покоління». Творчість Ф.Скотта Фіцджеральда.

Е.Хемінгуей. Тема війни і кохання. Філософсько - притчевий характер творчості. Творчість У. Фолкнера і проблема «чорного» півдня.

Тема 3.6: Антиутопія як жанр в літературі ХХ століття.

Антиутопії у творчості О. Хакслі та Дж. Орвелла. Роман-притча У.Голдінга «Володар мух».

Тема 3.7: Інтелектуальна проза у 2 пол. ХХ ст. Творчість Д. Фаулза, А. Мердок. Драма абсурду С.Беккета «У чеканні Годо»; реалізм у творах Г. Гріна. Екзистенціалізм у літературі 2 пол. ХХ століття. Творчість Ж.П. Сартра та А. Камю. Творчість Г. Гессе. Роль мистецтва і митця.

4. Рекомендована тематика семінарських завдань.

Кредитний модуль 1.

СЕМІНАР 1 «Давньогрецька міфологія».

1. Міфи та оповіді про богів і героїв - тематична основа давньогрецької літератури.
2. Боги старшого та молодшого поколінь.
3. Найголовніші міфологічні цикли (троянський, фіванський та про подорож аргонавтів).
4. Легенди про героїв.

Питання для самостійної роботи

Що таке міфологія? Дайте визначення цьому поняттю.

Які періоди виділяються у розвитку грецької міфології та з яких літературних джерел ми маємо свідчення про неї?

Імена яких давньогрецьких богів старшого й молодшого поколінь Вам знайомі та які відомі міфологічні сюжети пов'язані з їхніми іменами?

Назвіть імена та функції головних грецьких богів.

Як греки уявляли собі зовнішність, характер і спосіб життя своїх богів?

Розкрийте сутність найголовніших міфологічних циклів. З якими іменами богів і героїв пов'язаний кожний із циклів?

Які легенди про давньогрецьких героїв Вам знайомі?

Наведіть приклади, коли герой перемагає з допомогою фізичної сили, розуму та хитрощів, коли одержує як нагороду прекрасну дівчину?

У чому полягають причини занепаду міфології та усієї язичницької релігії греків та коли це сталося?

У чому полягає значення міфології для грецького мистецтва загалом і літератури зокрема?

У чому виявився вплив грецької міфології на римську міфологію й літературу?

Назвіть сім чудес стародавнього світу.

Література: 1, С. 28 - 44

СЕМІНАР 2 «Гомеровий епос».

1. Міф про Троянську війну: історична основа та художнє осмислення;
2. Основні ідеї та структури поем "Іліада" (військово-героїчної епопеї) та "Одіссея" (епічної казково-пригодницької, родинно-побутової поеми); картини суспільного життя в них;
3. Ідеалізація образів героїв, їхні особливості: відсутність динаміки розвитку, розкриття характерів через їхні вчинки та з допомогою поетичних епітетів, відсутність розкриття внутрішнього світу героїв (думок, почуттів), роль божественного втручання;
4. Суспільство богів, його відмінність від суспільства людей;
5. Народні ідеали поем Гомера: використання ним усіх прийомів народної творчості, гуманізм, об'єктивність у зображенні подій, засудження жорстокості, постійні згадки про мирне життя;
6. Особливості майстерності Гомера: повільність розповіді, застосування прийомів ретардації, епічний простір, деталізація і наочність, закон хронологічної несумісності, прості й поширені порівняння, повторення й типові місця, епічні формули, промови, наявність драматичних і комічних елементів;
7. Пізнавальне значення гомерівських поем; Гомер і подальший розвиток античної літератури.

Питання для самостійної роботи

Яка історична та міфологічна основа гомерівського епосу?

Які основні ідеї та теми відбилися в поемах "батька поетів"?

Які відмінності Ви бачите у композиції обох поемі?

Які жанрові елементи домінують в "Іліаді" та які в "Одіссеї"?

Які головні персонажі "Іліади" з людей і богів?

Які головні персонажі "Одіссеї" з людей, богів та хтонічних істот?

У чому полягає роль богів в обох поемах?

Хто з богів підтримує троянців ("Іліада") та хто Одиссея і Телемаха ("Одіссея")?

Яким чином у гомерівських поемах відбилися картини суспільного життя?

У чому виявляється ідеалізація образів героїв поем Гомера та їхні особливості?

У чому виявляється відмінність суспільства богів у поемах Гомера від суспільства людей?

Обґрунтуйте твердження щодо народності Гомера (підкріпіть свою відповідь вписаними у конспект прикладами з поем).

У чому, на Вашу думку, виявляється особливості майстерності Гомера?

У чому полягає вплив Гомера - "батька поетів" - на подальший розвиток античної літератури?

Які переклади творів Гомера Вам відомі?

Література: 1, С. 45-91.

СЕМІНАР 3 «Давньогрецька лірика».

1. Давньогрецька класична лірика за доби ствердження полісної системи (VII - VI ст. до Р.Х.): походження, основні різновиди давньогрецького мелосу.

2. Давньогрецька елегія та її яскраві представники (Каллін, Тіртей, Солон, Мімнерм, Феогнід)

3. Давньогрецький ямб у поезії Архілоха.

4. Монодична поезія (Алкей, Сапфо, Анакреонт), розвиток поетичної строфіки. Анакреонтична традиція у наступні епохи.

5. Хорова поезія та її жанри (Івік; Алкман, Піндар, Вакхлід).

Література: 1, С. 127-174

СЕМІНАР 4 «Творчість Есхіла».

1. Проблематика перших трагедій ("Перси", "Прометей закутий");

2. Проблема прокляття і родової помсти в трагедії "Орестея";

3. Проблема правди і справедливості у творчості Есхіла;

4. Індивід і доля роду;

5. Особливості трагічних персонажів.

6. Еволюція майстерності Есхіла.: трагедія - засіб ідейного впливу на співгромадян; сюжетний зв'язок у трилогіях (формула трагічного мовчання, створення атмосфери жаху на сцені, трагічна іронія, монументальність персонажів); декорації та пофарбовані маски; подання декламаційного характеру трагедії; поява другого актора; роль хору у трагедіях.

7. Вплив творчості Есхіла на подальший розвиток драматичного мистецтва.

Питання для самостійної роботи

1. Яка провідна тематика перших трагедій Есхіла?
2. У чому полягав подвиг Прометея ("Прометей закутий")?
3. Яким чином утілює "батько трагедії" в образі Прометея риси зразкового громадянина?
4. Які пережитки родової моралі і психології засуджує Есхіл у трилогії "Орестея"?
5. Яку роль відіграють боги у подіях "Орестеї"?
6. Які риси поетичного стилю, пафосу, жанру відрізняють Есхіла від інших поетів-трагіків класичного періоду давньогрецької літератури?
7. У чому, на Вашу думку, полягають особливості його трагічних персонажів? Яку концепцію людини він обстоював?
8. Яким чином виявилася еволюція майстерності Есхіла?
9. У чому виявився вплив творчості Есхіла на подальший розвиток драматичного мистецтва в античності?
10. У чому полягають його нововведення?

Література: 1, С. 223-255.

СЕМІНАР 5 «Творчість Софокла і Евріпіда».

С О Ф О К Л

1. Концепція героя у Софокла: ідеалізація, зображення людини такою, "якою вона повинна бути";
2. Характеристика жіночих образів;
3. Розвиток драматургічної техніки у творчості Софокла;
4. Майстерність композиції трагедій;

5. Нововведення: відсутність сюжетного зв'язку у трагедіях; поява третього актора; зменшення хорових партій; "приземлення" трагедії; розкриття внутрішнього світу героя; прийом контрасту як у системі образів, так і в композиції; першим відступив від звичаю виконувати всі головні ролі;
6. Переосмислення трагедій Софокла у мистецтві XX ст.

Е В Р П І Д

1. Вплив ознак суспільної та духовної кризи часів Пелопоннеської війни на проблематику трагедій;
2. Проблема особистості, відсутність соціально-політичних питань;
3. Родинно-побутова тематика трагедій;
4. Конфлікт одного героя, глибоке зображення його пристрастей ("Медея", "Іпполіт");
5. Зміна традиційної трагедії і перехід до якісно нового драматичного жанру: введення інтриги, жарту і комічних епізодів, а також щасливого фіналу ("Алкеста");
6. Відхід від монументальності зображення героїв - зображення людини такою, якою вона є в дійсності;
7. Дегероїзація міфологічних персонажів;
8. Оцінка поета в античній традиції ("найтрагічніший серед поетів-трагіків", "філософ на сцені");
9. Значення творчості Евріпіда для пізнішого розвитку драматичного мистецтва.

Питання для самостійної роботи

Який міф покладено в основу трагедії Софокла «Едіп-цар»?

Яким чином утілив Софокл в образі Едіпа риси зразкового громадянина?

Яку роль відіграє воля богів (приреченість долі) у подіях трагедії?

Як удається Едіпу виявити свою свободу волі та як і чому він карає себе?

У чому полягає головна колізія трагедії "Антігона"?

Яким чином утілив Софокл у вчинки персонажів "закон людський" і "закон державний"?

Яку концепцію людини обстоював Софокл?

Яку концепцію людини обстоював Евріпід?

Яку роль відіграють боги у долі персонажів у трагедії "Іпполіт"?

У чому виявляється психологічне новаторство Евріпіда, зокрема у розкритті жіночих характерів (Медея, Федра)?

У чому виявилася зміна традиційної трагедії за Евріпіда та перехід до якісно нового драматичного жанру?

У чому полягає сутність життєвої філософії Евріпіда та як вона виражена у його трагедіях?

Яку оцінку поетові дали в античній традиції?

У чому виявився вплив творчості Евріпіда, поета кризи афінської або власницької демократії, на подальший розвиток драматичного мистецтва в античності?

Література: 1, С. 256-325.

СЕМІНАР 6 «Давньогрецька комедія».

1. Суспільна боротьба в Афінах за часів Арістофана, четвертого великого афінянина.
2. Тема війни і миру у зв'язку з Пелопоннеською війною ("Ахарняни", "Мир").
3. Сатира на внутрішню і зовнішню політику радикальної верхівки афінської демократії в комедіях "Оси", "Вершники".
4. Критика нових суспільно-філософських напрямків у комедії "Хмари", виступ проти Сократа.
5. Перший літературно-критичний твір "Жаби".
6. Соціально-утопічна проблема-тика пізніших комедій ("Жінки в народних зборах").
7. Художнє перевтілення сюжетів Арістофана в драматургії ХХ століття.
8. Новоаттична комедія (родинно-побутова): її структура, завдання, типові сюжети, маски і характери героїв; інтрига і роль випадку, відсутність хору, значення "прологу", особливості ведення діалогів і монологів. Гуманістичні

тенденції комедій Менандра ("Полюбовний суд", "Відлюдник"): людяність його образів, поглиблення їхніх індивідуальних характеристик. Значення творчості Менандра в античності та в Нові часи.

Питання для самостійної роботи

Які політичні уподобання "батька комедії" відбилися у його творах?

Який внесок творчості Арістофана у політичну боротьбу, що точилася тоді в Афінах?

Кого обирав Арістофан головним персонажем своїх комедій? Як подав він серйозні міфологічні сюжети ("Жаби")?

Як використовує Арістофан травестію у "Жабах" і "Хмарах"?

Як використовує він фантастику (див. "Мир" та ін.)?

За що критикує Арістофан софістів у "Хмарах" та чи справедливо скеровує він свою критику проти філософа Сократа?

Як розумів великий комедіограф мету і засоби виховання афінської молоді та яким чином він розробив мотив "учня-невдахи" ("Хмарах")?

Яку мораль обстоює Арістофан у цій комедії?

У чому, на Вашу думку, виявляється художнє перевтілення сюжетів Арістофана у драматургії ХХ ст.?

Література: 1, С. 336-366.

СЕМІНАР 7 «Творчість давньоримських комедіографів Плавта і Теренція».

1. Вплив новоаттичної комедії, збереження елементів італійської фольклорної гри;
2. Соціальна критика окремих прошарків суспільства при збереженні грецького колориту; демократична спрямованість комедій Плавта та їхні особливості (композиція, типові персонажі, еволюція і романізація, образ хитрого раба, комізм і буфонада, простота мови);
3. Комедії "Псевдол», "Хвальковитий воїн";
4. Тема руйнівного морального впливу золота в комедії "Скарб" (або "Кубишка"), музично-ліричні риси комедії;
5. Вплив творів Плавта на пізнішу комедію.

Творчість Теренція

1. Світогляд, близькість до ідеології патриціату; гуманно-філантропічне спрямування комедій, орієнтація на новоаттичну комедію ("Напівменандр");
2. Спроби тематичного відхилення від злободенних проблем римської дійсності; прийом контамінації;
3. Комедії "Брати" і "Свекруха": проблема виховання молоді; особливості прологу в комедіях Теренція, риси композиції, образів персонажів та типових характерів у п'єсах;
4. Відмінність від комедій Плавта;
5. Внесок Теренція у створення літературної латинської мови;
6. Місце Теренція в історії європейського театру.

Питання для самостійної роботи

У чому виявився вплив новоаттичної комедії на творчість давньоримських комедіографів?

У чому виявився вплив їхніх творів на пізнішу комедію?

У чому полягають особливості комедій Плавта і Теренція?

Яка тематика домінувала у комедіях Плавта і Теренція?

Якого персонажа робить головним у своїх комедіях Плавт?

Яким чином розкривається тема впливу золота в комедії Плавта "Скарб" (або "Глечик")?

Яким чином розкривається проблема виховання молоді в комедіях Теренція "Брати" і "Свекруха"?

У чому виявлялася відмінність комедій Теренція від Плавтових?

Які особливості їхньої творчої майстерності та їхнє місце в історії світового театру?

Література: 1, С. 500-528.

СЕМІНАР 8 «Енеїда» Публія Вергілія Марона - національна епічна поема Італії, обґрунтування римської імперії.

1. Переосмислення міфу про Енея;
2. Зміст, особливості написання та композиція поеми;

3. Вплив класичного (Гомер), елліністичного (Аполлоній) і римського (Невій, Енній) епосів;
4. Ідейно-політичні завдання "Енеїди": звеличення Августа й імперії, виправдання поразки Трої та агресивної політики Риму, пояснення причин Пунічних війн, ідеалізація італо-римської давнини;
5. Патріотичний характер поеми;
6. Єдність міфічної і реальної історії;
7. Стиль "Енеїди" та її художні особливості (епічний простір, драматизм окремих епізодів, заглиблення у психологію героїв, патетика оповіді, запозичення багатьох художніх прийомів у Гомера, система ідеальних образів героїв).
8. Зображення богів та їхнього впливу на життя людей.
9. Еволюція образу Енея.
10. Літературна доля "Енеїди" в пізніші часи; переклади поеми та бурлескно-травестійні переробки.

Питання для самостійної роботи

У чому полягало ідейно-політичне завдання Вергілієвої "Енеїди"?

Як визначається жанр славетної поеми?

У чому полягають риси сюжетної подібності "Енеїди" до поем Гомера?

Як залежать герої поеми у своїх вчинках і намірах від волі богів?

Яке завдання ставлять боги перед Енеєм?

Як зображується кохання Енея до Дідони?

Чи кохає він Лавінію?

Які риси характеру підносить Вергілій в Енеї?

У чому новаторство у трактовці образу епічного героя?

Які риси християнської моралі "вгадав" Вергілій в образі Енея?

Які характерні риси поетичного стилю "Енеїди" та її художні особливості?

Окресліть еволюцію образу Енея.

У чому виявилася психологічна майстерність Вергілія в цій poemі?

Яка доля спіткала "Енеїду" у пізніші часи?

Література: 1, С. 556-611.

СЕМІНАР 9 «Творчість Горація та Овідія за доби «золотого віку» римської поезії».

1. Еволюція світогляду Горація – від захисту республіки до прийняття імперії; філософія «золотої середини».
2. Політичні і особисті тенденції «Еподів» - збірки ямбографічних поезій Горація.
3. Філософський зміст «Сатир», особисті мотиви та критика дійсності.
4. Строкатість тематики «Од», метрична своєрідність, зв'язок з грецькою лірикою.
5. Поетичні «Послання» Горація та його «Мистецтво поезії».
6. Рання творчість Овідія, «Любовні елегії».
7. «Метаморфози» - поетичний переказ греко-римських міфів про перевтілення: зміст і композиція, драматизм, деталізація, роль міфології, декоративність, вплив Александрійської лірики.
8. Творчість Овідія у вигнанні («Скорботні елегії» та «Понтійські послання»).

Література: 1, С. 613-668.

Кредитний модуль 2.

СЕМІНАР 1 «Героїчний епос раннього Середньовіччя».

1. Особливості кельтської цивілізації та їхній відбиток у народній творчості. Героїка та фантастика в ірландських сагах.
2. Цикли ірландських саг. Уладський цикл (Саги про Кухуліна).
3. Давньоскандинавська народна поезія. Саги «Старшої Едди» та «Молодшої Едди» (Сноррі Стурлусона). Поезія скельдів.
4. Германський народно-героїчний епос. Відображення його в давньонімецькій та англосаксонській літературі («Пісня про Хільдебранда», «Поема про Беовульфа»).

Література: 1, С. 12-50.

СЕМІНАР 2 «Героїчний епос зрілого Середньовіччя».

1. Французький епос зрілого Середньовіччя. «Пісня про Роланда».
2. Іспанський епос зрілого Середньовіччя. «Пісня про мого Сіда».
3. Німецький епос зрілого Середньовіччя. «Пісня про Нібелунгів».

Література: 1, С. 54- 77.

СЕМІНАР 3 «Лицарські романи Бретонського циклу».

1. Романи про Трістана та Ізольду: кельтська народна основа романного мотиву про любовний напій; особливість відображення теми кохання як всепоглинаючої сили; відображення феодальної дійсності.
2. Артурівські романи та романи про святий Грааль: історична основа оповідей про рицарів Круглого столу; легендарність героїв оповіді; фантастичний елемент; християнська символіка у романах. Творчість Крет'єна де Труа, Готфріда Страсбурзького, Вольфрама фон Ешенбаха, Томаса Мелорі.

Література: 1, С. 83-117.

СЕМІНАР 4 «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі».

1. Античні та середньовічні літературні джерела поеми.
2. Складність жанрової природи «Божественної комедії».
3. Особливості поетики «Божественної комедії»: архітектоніка твору, символіка, колористика, фантастичні елементи, алегоризація оповіді.
4. Система образів у поемі: сучасники поета і персонажі минувшини, поєднання реальності і легендарності у художньому образотворенні.
5. Особливості авторського розуміння природи гріховного. Ієрархія гріхів у «Пеклі» «Божественної комедії».

Література: 1, С. 150-176.

СЕМІНАР 5 «Творчість Петрарки та Боккаччо».

1. Франческо Петрарка – видатний італійський гуманіст доби Відродження. Основні мотиви у творчості поета.

2. «Канцоньєре»: особливості сонетного жанру; структура збірки; кохання як головна тема збірки; психологія ліричного героя; новаторство у зображенні земної жінки.

3. Творчість Джованні Боккаччо: переосмислення античних та середньовічних сюжетів у ранніх творах автора; елементи психологічного аналізу в «Елегії мадонни Ф'яметти».

4. «Декамерон»: енциклопедичність як основна особливість змісту збірки; традиція міської літератури як основа стилістики і сюжеттики; представлення сміхової культури у новелах; ренесансне осмислення загальнолюдських цінностей.

Література: 1, С. 177 – 197.

СЕМІНАР 6 «Творчість Франсуа Рабле».

1. Життєвий і творчий шлях Франсу Рабле, видатного французького гуманіста.

2. Історія створення роману «Гаргантюа і Пантагрюель».

3. Проблематика твору (заперечення схоластичного методу у педагогіці, ствердження ідеалу гармонійно розвиненої особистості, звеличення знань, духовної гармонії, критика середньовічної ідеології, викриття феодальних воєн, ідея освіченого монарха).

4. Основні образи твору (Грангузьє, Гаргантюа, Пантагрюель, Пікрохоль, Олоферн, Панократ, брат Жан, Панург).

5. Своєрідність художнього методу Рабле.

Література: 1, С. 242-270

СЕМІНАР 7 «Ренесансний період творчості Шекспіра».

1. Драматургічна концепція Шекспіра (поєднання трагічного і комічного, драматургічна композиція, параболічність сюжетних ліній, ідея дуальності).

2. Проблематика історичних хронік Шекспіра.

2. Комедії першого періоду творчості: роль випадку у розгортанні сюжету; висвітлення природи кохання; різні прийоми для досягнення комічного ефекту.

3. Поетична творчість Шекспіра. Сонети : особливість строфіки і римування, образи.

Література: 1, 330- 340.

СЕМІНАР 8 «Великі трагедії Шекспіра».

1. Концепція трагізму у творах Шекспіра.

2. Історія створення великих трагедій. Протистояння гуманістичної і феодальної моралі в трагедії «Ромео і Джульєтта».

3. Ідея трагічного гуманізму, втілена в трагедії «Гамлет».

4. Тема ревнощів і заздрості, тема влади та її ціни, стосунки батьків і дітей у трагедіях («Отелло», «Король Лір», «Макбет»).

Література: 1, С.353-396.

СЕМІНАР 9 «Дон Кіхот» Сервантеса як енциклопедія іспанського Відродження».

1. Пародійна основа роману «Дон Кіхот».

2. Образна система роману.

3. Новаторські риси «вічного образу» Лицаря Сумної подоби, його еволюція.

Література: 1, С. 301-319.

Кредитний модуль 3

СЕМІНАР 1. Естетика і поетика літератури Бароко.

1. Історичні передумови Бароко.

2. Духовно-естетичний пафос Бароко.

3. Творчість письменників Бароко:

а) Барокова драма Кальдерона «Життя – це сон».

б) Барокова поема Мільтона «Втрачений рай».

с) Барокова лірика.

Література: 1, С. 222-243.

СЕМІНАР 2. Класицизм у французькій літературі.

1. Історико-культурні передумови класицизму у Франції.

2. Естетичні принципи класицизму.
3. Класицистична трагедія:
  - a) Творчість П. Корнеля;
  - b) Творчість Ж. Расіна;
  - c) Драма Мільтона «Самсон-борець».

Література: 1, С.250-254.

СЕМІНАР 3. Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї.

1. Загальна характеристика просвітницького руху.
2. Література просвітницького раціоналізму в Англії.
3. Творчість Дефо. Тема природної людини у «Робінзоні Крузо».
4. Творчість Дж. Свіфта. Сатиричний характер «Мандрів Гуллівера».

СЕМІНАР 4. Розвиток романного жанру в літературі Просвітництва.

1. Роман виховання, епістолярний роман. Творчість С. Річардсона.
2. Роман-епопея Г. Філдінга «Том Джонс, знайда».
3. Пародійний характер роману Стерна «Трістрама Шенді».

Література: 1, С. 295-307.

СЕМІНАР 5. Література Просвітницького раціоналізму у Франції.

1. Культурно-історичні умови та філософсько-естетична основа Просвітництва у Франції.
2. Життєвий і творчий шлях Вольтера.
3. Антиклерикальні погляди Д. Дідро.

Література: 1, С. 278 – 295.

СЕМІНАР 6. Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі.

1. Творчість Ж. – Ж. Руссо. Ідеї громадянського суспільства. Особливості жанру «Сповідь».
2. Життєвий і творчий шлях Роберта Бернса. Народна естетика, особливості мови.

Література: 1, С.307 – 314.

СЕМІНАР 7. Класицистична та просвітницька комедія.

1. Поетична техніка «високої комедії»: жанр «високої комедії», барокові риси. Творчість Мольєра.
2. Просвітницька комедія Бомарше. Трилогія про Фігаро – взірць соціальної сатири.
Література: 1, С.254-261, 294.

СЕМІНАР 8. Просвітництво в Німеччині.

1. Раннє Просвітництво в Німеччині.
2. Штюрмерство: ідеї, філософія, естетична концепція.
3. Народні ідеї Гердера, вплив на Веймарський класицизм.
4. Драматургічна діяльність Ф. Шіллера.
Література: 1, С. 321-333.

СЕМІНАР 9. Творчість Й.В. Гете.

1. Перехідний характер творчості Гете: вплив сентименталізм, гердеризма на ранній період творчості поета. «Страждання юного Вертера».
2. Веймарський класицизм. Творчий союз з Шіллером.
3. «Фауст»: повернення народної легенди, особливості поетики, питання жанру, проблематика, головні ідеї.
4. Складність образів трагедії «Фауст». Вплив на естетику романтизму.
Література: 1, С. 333-349.

Кредитний модуль 4.

СЕМІНАР 1. Німецький Романтизм (Творчість представників Ієнського гуртка).

1. Періодизація. Ранній романтизм: діяльність Єнського та Гейдельберзького гуртків.
2. Творчість Новаліса. Романтична символіка.
3. Античність як ідеалізоване романтичне минуле у поезії Г. Гельдерліна.
Література: 1, С. 28-83.

СЕМІНАР 2. Німецький романтизм другого періоду (Творчість Гофмана).

1. Романтична проза Е.Т.А. Гофмана: «двосвітовість» художнього простору автора, ентузіасти і філістери як представники двох світів, фантазмагорія та гротеск як художні засоби письменника.

2. Поетична творчість Г.Гайне: періодизація, тема кохання, народні мотиви, особливості структури поеми «Німеччина: зимова казка».

Література: 1, С. 84-89.

СЕМІНАР 3. Романтизм в Англії.

1. Романтична універсалістська поезія В. Блейка.

2. Творчість “озерників” (Колрідж, Вордсворт, Сауті).

3. Історичний роман В.Скотта: виникнення піджанру, особливості художньої образності.

4. П.Б.Шеллі – представник утопічної течії романтизму.

Література: 1, С. 254 -315

СЕМІНАР 4. Творчість Дж. Байрона.

1. Основні риси творчості Байрона. «Байронічна течія», «вселенська туга», демонічність байронічного героя.

2. «Паломництво Чайлд Гарольда» як взірць ліро-епічної поеми. Тема революції, тираноборства, визвольної боротьби. Образ автора і ліричного героя.

3. Іспанська тема в творчості Байрона. Поема «Дон Жуан».

4. Схід у творчості Байрона. «Східні поеми» автора, тема релігійної нетерпимості, тема помсти.

Література: 1, С.316-344.

СЕМІНАР 5. Романтизм У Франції.

1. Особливості французького романтизму. Поезія Він'ї, Нерваля, Ламартіна.

2. Особливості історичного романтизму В.Гюго: романтична драма, поезія, романи.

3. Утопічний романтизм Ж.Санд.

Література: 1, С. 118-219.

СЕМІНАР 6. Романтизм в США.

1. Періодизація. Ранній романтизм в США. Творчість Г. Лонгфелло, В. Ірвінга, Дж. Ф. Купера.
2. Жанрове новаторство творчості Е. А. По.
3. Новелістика Н. Готторна та його роман «Червона літера» у контексті філософії трансценденталізму.
4. Поезія В. Вітмена. Особливості збірки «Листя трави».

Література: 1, С. 376-460.

СЕМІНАР 7. Становлення Реалізму як літературного методу. Реалізм у Франції.

1. Реалізм у Франції першої половини XIX століття.
2. Романтизм і реалізм у прозі Стендаля. Психологізм, новий герой, особливість оповіді.
3. Творчість Бальзака. Задум «Людської комедії», проблема героя, тема втрачених ілюзій.

Література: 2, С. 15-93.

СЕМІНАР 8. Реалізм в Англії першої половини XIX століття.

1. Творчість Ч. Діккенса. Людина і суспільство в романах Діккенса.
2. Моральна тематика романів Діккенса.
3. Романтичні тенденції у творчості сестер Бронте.
4. Творчість В. Теккерея. «Ярмарок суєти: роман без героя».

Література: 2, С. 95-132.

СЕМІНАР 9. Реалізм II половини XIX століття.

1. Творчість Джорж Еліот і еволюція англійського роману II половини XIX століття.
2. Усекський цикл романів Т. Гарді.
3. Американський реалізм II пол. XIX сторіччя. Творчість Г. Джеймса.

Література: 2, С. 321-354.

Кредитний модуль 5.

СЕМІНАР 1. Література натуралізму II половини XIX ст.

1. Еволюція реалізму у Франції: від психологізму Стендаля, критичного реалізму Бальзака до натуралізму Флобера.
2. Історія створення «Мадам Боварі».
3. Причина трагедії Емми Боварі.

Література:

СЕМІНАР 2. Розвиток натуралістичної літератури у Франції другої половини XIX ст.

1. Еволюція творчості Е. Золя.
2. «Експериментальний роман» Е. Золя як взірць натуралістичної прози.
3. Роман «Жерміналь»: натуралізм образів та персонажів, реалізм сюжету.
4. Новелістична творчість Гі де Мопассана: новаторство форми і змісту.

Література:

СЕМІНАР 3. Явище нової драматургії в європейській літературі зламу століть.

1. Театральна революція Г. Ібсена. «Ляльковий дім» - драма сучасності.
2. Дж. Б. Шоу як послідовник «ібсенізму». Цикли «приємних» та «неприємних» п'єс. Теорія нової драми Б. Шоу.
3. «Дім, де розбиваються серця» Б. Шоу як взірць нової англійської драми.
4. М. Метерлінк: «статичний театр», символізм творчості, феєричність творчості. «Синій птах».

Література: 1, С.14-21.

СЕМІНАР 4. Символізм у поезії другої половини XIX ст.

1. Творчість Ш. Бодлера: романтична традиція, дуалізм образів, синестезія відчуттів.
2. Музикальність і музичність поезії П. Верлена
3. Символізм А. Рембо.
4. Герметизм символіки С. Малларме.

Література:

СЕМІНАР 5. Модернізм в європейській літературі.

1. Творчість Дж. Джойса. Пошук нових форм, міфологізм сюжетів, особливості мови.
2. Психологізм модерністської прози В. Вульф. Потік свідомості.
3. Модерністська проза М. Пруста. Особливості структури епопеї «У пошуках втраченого часу», тема мистецтва в модерністській прозі.

Література: 1, С. 29-84.

СЕМІНАР 6. Міфотворчість в літературі ХХ ст.

1. «Віталізм» Д.Г. Лоуренса.
2. Неоязичництво чи «нова релігія» в творчості Д.Г. Лоуренса, пошук Нового Адама.
3. Франц Кафка як міфотворець. Урбаністичний «анти міф». «Перевтілення» як вірець «антиміфу».

Література: 1. С. 178-186.

СЕМІНАР 7. Поезія першої половини ХХ ст. Пошуки нових форм і жанрів.

1. Творчість Р.М. Рільке
2. Символізм та міфологізм у творчості Дж. Б. Єйтса та Т.С. Еліота.
3. Урбанізм Г. Апполінера.
4. Народньо-поетична творчість Ф.Г. Лорки.

Література: 1, С. 48-53, 178-201.

СЕМІНАР 8. Література США у ХХ ст.

1. Письменники «втраченого покоління». Творчість Фр. С.Фіцджеральда.
2. Доцентровий роман Е. Хемінгуея. Тема війни та кохання.
3. Проблеми «чорного півдня» у творах У. Фолкнера.
4. Творчість Д.Селінджера у контексті екзистенційних проблем II половини ХХст.

Література: 1, С.212-224.

СЕМІНАР 9. Інтелектуальна проза в літературі ХХ ст.

1. Антиутопія як жанр в літературі ХХст. Антиутопія О. Хасклі «Цей чудовий новий світ».

2. Політична сатира Дж. Орвелла «Скотоферма» та антиутопія «1984»
3. Притчивість творчості У. Голдінга. Роман «Застереження», «Володар мух».
4. Екзистенціаналізм. Творчість Ж.П. Сартра та А. Камю.
Література: 1, С. 53-62, 247-255, 100-118.

5. Рекомендована література

З метою оптимізації роботи студентів з навчальною літературою список рекомендованої літератури поділений на 5 модулів, що відповідають структурі навчальної дисципліни.

Модуль 1

Рекомендовані художні тексти

обов'язкові для прочитання

ДАВНЬОГРЕЦЬКА ЛІТЕРАТУРА

Гомер - "Іліада" та "Одіссея"
Есхіл - "Перси", "Прометей закутий", "Орестея" (за вибором)
Софокл - "Едіп-цар", "Антігона", "Едіп у Колоні" (за вибором)
Евріпід - "Медея", "Іпполіт", "Алкеста" (за вибором)
Арістофан- "Вершники", "Жаби", "Хмари", "Мир" (за вибором),

ДАВНЬОРИМСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Плавт - "Псевдол", "Хвальковитий воїн", "Скарб" (за вибором)
Теренцій- "Брати" чи "Свекруха" (за вибором)
Вергілій - "Енеїда".

рекомендовані для прочитання

ДАВНЬОГРЕЦЬКА ЛІТЕРАТУРА

Гесіод - "Роботи і дні"
"Батрахоміомахія, або війна жаб і мишей"
Поети-класики
(Каллін, Тіртей, Солон, Мімнерм, Феогнід, Архілох, Гіппонакт, Симонід; Алкей, Сапфо, Анакреонт, Івік; Алкман, Піндар, Вакхлід) - **вибрані** поезії (двох-трьох, за вибором)
Езоп - вибрані байки
Демосфен - "Друга промова проти Філіппа" чи "Про вінок"
Платон - діалоги "Федон", "Федр", "Горгій" (за вибором)

Арістотель - "Поетика"
Лукіан - "Діалоги богів" чи "Діалоги в царстві мертвих"
Лонг - "Дафніс і Хлоя"
Менандр - "Полюбовний суд" чи "Відлюдник" (за вибором)
Поети-Александрійці
(Каллімах, Аполлоній Родоський, Феокрит) - вибрана лірика
Плутарх - "Порівняльні життєписи" (два-три, за вибором);

ДАВНЬОРИМСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Лукрецій - "Про природу речей"
Цицерон - "Три трактати про ораторське мистецтво"
Вергілій - "Буколіки" чи "Георгіки"
Горацій - "Оди", "Еподи", "Сатири" чи "Послання" (за вибором)
Овідій - "Метаморфози" та поезії
Сенека - "Федра" чи "Медея" (за вибором)
Петроній - "Сатирикон"
Апулей - "Метаморфози, або Золотий осел".

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Пащенко В.І., Пащенко Н. І. Антична література. – К.: Либідь, 2001.
2. Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література від античності до XVIII століття.

ДОПОМІЖНА:

3. Тронський І. М. Історія античної літератури. – К., 1959
4. Антична література /під ред. А. А. Тахо-Годі. – К., 1976
5. Чистякова, Вулих. История античной литературы.
6. Дератани. Хрестоматія по античной литературе.
7. Білецький О. І. Хрестоматія з античної літератури. –К., 1967.
8. Кун М. А. Легенди і міфи стародавньої Греції. – К., 1985.
9. Парандовський . Міфологія.
10. Ботвінник, Коган. Мифологический словарь.
11. Козовик, Пономарів. Словник античної міфології.
12. Підлісна Г. Н. Антична література. – К., 1992.

Модуль 2

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ЧИТАННЯ ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

Августин Святий. Сповідь.
Ісландські саги: Віщування Вьольви, Пісня про Вйолунда, Промова Високого.
Ірландський епос: Саги про Кухуліна
Беовульф.
Пісня про Нібелунгів.
Пісня про Роланда.
Пісня про Сіда.
Поезія трубадурів. Поезія миннезінгерів. Поезія вагантів.

Роман про Трістана та Ізольду.
Мелори Т. Смерть Артура.
Роман про Ренара.
Данте. Божественна комедія (Пекло), Нове життя.
Петрарка. Сонети.
Боккаччо. Декамерон.
Рабле. Гаргантюа і Пантагрюель. Ч.1,2,4.
Сервантес. Дон Кіхот. Ч.1.
Т.Мор. Утопія.
Шекспір. Сон літньої ночі, Приборкання норавливої, Венеціанський купець, Річард III, Гамлет, Отелло, Король Лір, Буря.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження. Підручник. – К.: Знання, 2011.
2. Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література від античності до XVIII століття.

ДОПОМІЖНА:

3. Алексеев М., Жирмундский В., Мокульский С., Смирнов А. История зарубежной лит. Раннее Средневековье и Возрождение., 1959.
4. Артамонов С. История заруб. лит. XVII-XVIII вв., 1978.
5. Аникст А. История англ. лит., 1956.
6. Аникин Г.В., Н.П. Михальская. История английской литературы, М.: Высш.шк. 1985.
- Черневич М., Штейн А., Яхонтова М. История французской литературы. 1965.
7. Гуняев Н., Шибанов И., Буняев В. История немецкой литературы. 1975.
8. Пуришев Б. Хрестоматия по заруб. лит. средних веков.
9. Пуришев Б. Хрестоматия по зарубежной литературе эпохи Возрождения.

Модуль 3

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ПРОЧИТАННЯ ХУДОЖНІ ТВОРИ

1. Корнель П. Сід.
2. Расін Ж. Федра, Медея.
3. Мольєр Ж.-Б. Тартюф, Дон Жуан, Скупий, Міщанин-шляхтич.
4. Дефо. Робінзон Крузо.
5. Свіфт Дж. Мандри Гуллівера. Ч.1.2.3,4.
6. Філдінг Г. Пригоди Тома Джонса, знайди.
7. Стерн Л. Сентиментальна подорож по Франції та Італії.
8. Бернс Р. Лірика.
9. Вольтер . Орлеанська діва. Кандид. Простак.

10. Дідро Д. Черниця.
11. Бомарше . Севільський цирюльник, Одруження Фігаро.
12. Лессінг. Емілія Галотті.
13. Шиллер Ф. Розбійники. Підступність і кохання. Вільгельм Телль. Балади. Лірика.
14. Гете Й. Страждання юного Вертера. Фауст (1 ч.)

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література від античності до XVIII століття.

ДОПОМІЖНА:

2. Пуришев Б. Хрестоматія по зарубіжній літературі XVII-XVIII вв.

Модуль 4

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ПРОЧИТАННЯ ХУДОЖНІ ТВОРИ

1. Гофман Е.Т.А. Золотий горнець, Малюк Цахес, Пісочна людина, Житейська філософія Кота Мурра.
2. Байрон Дж. Г. Паломництво Чайльд Гарольда (1 та 2 пісні), Дон Жуан. Лірика.
3. С.Т.Колрідж Балада про Старого Мореплавця.
4. В.Вордсворт. Вибрані поезії.
5. П.Б.Шеллі. Вибрані поезії.
6. Дж.Кітс. Вибрані поезії.
7. В.Скотт. Айвенго /або Роб Рой/ або КвентінДорвард.
8. В. Гюго. Собор Паризької богоматері / Знедолені, Король забавляється.
9. В. Ірвінг. Ріп ван Вінкль, Жених-привид.
10. Дж. Ф.Купер. Останній з могікан /або інший роман/
11. Г.Лонгфелло. Пісня про Гайавату.
12. Е.А.По. Вибрані новели: Падіння дому Ешерів; Вбивство на вулиці Морґ; Маска Червоної смерті та ін.
13. Стендаль. Ваніна Ваніні. Червоне та чорне / Пармський монастир.
14. Бальзак. Шагренева шкіра/ Батько Горіо / Ежені Гранде.
15. Ч. Діккенс. Олівер Твіст /або Домбі й син, Холодний дім.
16. Ш.Бронте Джейн Ейр.
17. Е.Бронте. Буремний перевал.
18. В.Теккерей. Ярмарок марносластва.
19. Дж. Еліот. Млин на Флоссі.
20. Т. Гарді. Історія мера Кестербріджа / або Тесс з роду д'Ербервіллів.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Історія зарубіжної літератури. Доба Романтизму. – К: 1998.

ДОПОМІЖНА:

1. История зарубежной литературы XIX в./ под ред. Я.Н.Засурского - М.: Просвещение,1979.
2. Зарубежная литература. XIX в.Романтизм. Критический реализм. Хрестоматия / под ред. проф. Я.Н. Засурского, - М.: Просвещение, 1979.
3. История зарубежной литературы XIX в. В 2-х ч. Ч.1./ под ред.
4. Н. П. Михальской,- М.: Просвещение, 1991.
5. Г.В.Аникин, Н.П. Михальская. История английской литературы - М.: В.ш., 1985. - С.157-257.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Литературные манифесты западноевропейских романтиков./ под.ред. проф. А.С.Дмитриева. - М.: Изд. МГУ,1980.
2. Зарубежная литература XIX в. Романтизм. Хрестоматия историко-литературных материалов. - М.: Высшая школа, 1990.
3. Зарубежная литература XIX в.Реализм. Хрестоматия историко-литературных материалов. - М.: Высшая школа, 1990.
4. История всемирной литературы.- М.:Наука,1989.- Т.6.
5. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили. - К.: Мистецтво, 1981,1985.
6. Наливайко Д. Гюго.- К.: Дніпро, 1976.
7. Наливайко Д. Бальзак. –К.: Дніпро, 1985.
8. Ивашева В. Английский реалистический роман XIX века в его современном звучании. - К.:Дніпро,1983.
9. Боброва М. Романтизм в американской литературе XIX в. М.: 1972.
10. Писатели США о литературе. - М.: Прогресс, 1982, в 2-х тт.

Модуль 5

РЕКОМЕНДОВАНІ ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

1. О. Вайльд. Портрет Доріана Грея / оповідання, казки, п'єси.
2. Г. Флобер. Мадам Боварі.
3. Е. Золя. Щастя Ругонів/ або Пастка/ або Жерміналь (1 роман обов'язково.)
4. Г. Мопассан. 3 новели за вибором студента, Любий друг.
5. Р. Кіплінг. Поезії, оповідання, Кім
6. Р. Л. Стівенсон. Дивна історія Доктора Джекіла та містера Хайда.

7. Дж. Конрад. Лорд Джим, Серце п'їтьми.
8. Ш.Бодлер. Вибрані поезії зб. "Квіти зла".
9. П.Верлен. Вибрані поезії.
10. М. Метерлінк. Сліпі, Синій птах / Непрохана
11. М.Твен. 5 оповідань за вибором студента. Пригоди Гекльбері Фінна.
12. Г. Ібсен. Ляльковий дім / Пер Гюнт, Бранд, Привиди
13. Г. Веллс. Машина часу / Війна світів / Людина невидимка/ Острів доктора Моро – 1 роман обов'язково.
14. Дж. Б. Шоу. Професія місіс Уоррен; Будинок, де розбиваються серця.
15. Д.Г.Лоуренс. Коханець леді Чаттерлі. Райдуга.
16. В.Б. Єйтс. Поезії.
17. Дж. Джойс. Дублінці. Портрет художника замолоду. ("Улісс").
18. В. Вулф. Міссіс Деллоуей. До маяка.
19. Т.С.Еліот. Поезії. Вбивство у соборі.
20. Т.Манн. Смерть у Венеції. Новелли.
21. М.Пруст. У бік Свана.
22. Ф.Кафка. Перевтілення (Метаморфоза); Процес /Замок.
23. Дж. Оруелл. 1984- й. Скотний двір.
24. Т.Драйзер. Сестра Керрі. Американська трагедія.
25. В.Фолкнер. Світло у серпні.
26. С.Беккет. У чеканні на Годо.
27. Ф.Скотт Фіцджеральд. Великий Гетсбі / Ніч лагідна.
28. Е.Хемінгуей. Фієста. Прощавай, зброє. По кому подзвін. Оповідання.
29. Д.Стейнбек. Грона гніву / Зима тривоги нашої
30. Е.М. Рільке. Поезії.
31. Г. Аполлінер. Поезії. Зона.
32. Б.Брехт. Тітонька Кураж. Добра людина з Сичуаня.
33. Ф.Гарсія Лорка. Поезії. Криваве. Весілля.
34. Г.Грін. Суть справи. Тихий американець. Наша людина у Гавані.
35. О.Хакслі. Цей дивний новий світ!
36. Г.Гессе. Степовий вовк / Гра у бісер.
37. Ж.П.Сартр. Нудота.
38. А Камю. Сторонній / Чума.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Історія зарубіжної літератури ХХ Століття: навч.посіб./ за ред.В. І. Кузьменка. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 432 с.

ОСНОВНА:

1. История зарубежной литературы ХХ в. 1871-1917, В.Н. Богословский, З.Т. Гражданская и др. 4 изд. - М.: Просвещение, 1989.

2. История зарубежной литературы к. XIX- нач. XX в. / под ред. Л.Г.Андреева. - М.,1978.
3. История зарубежной литературы к. XIX - нач. XX в. / под ред. Елизаровой и Михальской. - М.,1970.
4. Зарубежная литература XX в., 1871-1917 Хрестоматия / под ред. Н.П. Михальской и Б.И. Пуришева. - М., 1981.
5. Г.В. Аникин, Н.П. Михальская. История английской литературы. - М.: Высшая школа, 1985.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев Л.Г. Импрессионизм – М.,1980.
2. Аникст А.А. Теория драмы второй пол. XIX в. – М., 1985.
3. Евнина Е.М. Западноевропейский реализм на рубеже XIX-XX в. М.,1967.
4. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили. - К., 1985.
5. Импрессионисты, их современники и соратники: Живопись. Графика. Литература. Музыка. - М., 1976.
6. История всемирной литературы. - М.: Прогресс, 1982. В 2-х тт.
7. Писатели Англии о литературе. - М.: Прогресс, 1985.

Інформаційні ресурси:

Модуль 1

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_ant_greece.htm
2. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_ant_rome.htm
3. http://chtyvo.org.ua/authors/Homer/Iliada_Odissea/

Модуль 2

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_medieval.htm
2. <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-17E2E266F13D0/list-B407A47B26>
3. http://pidruchniki.ws/13761025/literatura/literaturoznavstvo_epohu_seredn_ovichchya

Модуль 3

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XVIII.htm
2. ftp://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/Knigi_CYL/Istor_zarub_lit_XVII-XVIII_Davidenko.pdf

Модуль 4

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX_romantism.htm
2. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX_realism.htm

Модуль 5

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX-XX.htm
2. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XX_modernism.htm
3. ftp://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/KnigiCD_CYL/Istor_zarub_lit_XX-Davidenko.pdf

6. Засоби діагностики успішності навчання

На кожному семінарському занятті передбачений письмовий експрес-контроль, усне опитування (дискусія) по запропонованій темі, перевірка ведення читацького щоденника-словника.

По завершенню змістового модуля (у кожному семестрі їх передбачено 2) проводиться контрольний тест

По завершенню кредитного модуля проводиться залікова контрольна робота.

7. Методичні рекомендації

Робочі навчальні програми кредитних модулів складаються для однієї спеціальності (6.020303 «Філологія») для денної та заочної форм навчання. Особливістю робочих навчальних програм для заочної форми є перерозподіл навчального часу за рахунок збільшення годин на СРС.